

Кісла Г.О. **Національна держава та етнополітичний проект Україна : довготривалий дискурс** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції з соціології «Великі війни. Великі трансформації: історична соціологія 20-го століття, 1914-2014».Київ, 2014, С.79-80.

Кісла Г.О. (м.Київ)

kisla_anna@mail.ru

Національна держава та етнополітичний проект України: довготривалий дискурс

Проблема сучасного етнополітичного розвитку української держави має такий же вік як і статус незалежності. Згадуються роки, коли ця тема була головною для науковців и політиків і була дуже тиражованою на конференціях, круглих столах, семінарах. Сьогодні ця тема знаходиться на периферії наукового простору. Але ж проблема не зникла. І дуже цікаво подивитися на неї з позиції минулих визначень, діагностування, прогнозів.

Сучасний етап розвитку української держави актуалізує вирішення складних і неоднозначних щодо змісту проблем. Однією з головних проблем у цьому ряду, на наш погляд, можна розглядати етнополітичний розвиток держави. Приводом для такого твердження є розбіжність етнополітичних тенденцій розвитку української держави в часі та різновекторність етноінтересів суб'єктів етнополітичного процесу. Мова йде про те, що в українській державі сьогодні актуалізовані дві тенденції у розвитку: тенденція конструювання української етнонації, і тенденція формування політичної нації. Відзначимо, що синхронність апіорі несумісних в часі названих тенденцій характерна не тільки для України.

Головна ознака нації - наявність державності. Українська держава, перебуваючи більш 20 років у статусі незалежної держави, чи може декларувати тезу про те, що українська нація сформувалася і володіє всіма ознаками, в тому числі і національною самосвідомістю? Які фактори і яка стратегія етнополітики в державі можуть сформувати у представників безлічі етносів в Україні потребу ідентифікувати себе з українською нацією? Пошук відповіді на це питання приведе нас до висновку, що

будь-якій національній державі в своєму розвитку потрібно пройти закономірний шлях оформлення нації і часто це чималий історичний термін. І в якості ілюстрації наведемо тиражований приклад зі Сполученими Штатами Америки. Конструювання американської нації було абсолютно штучною процедурою. З спільноти світових біженців і мігрантів створили громадянську націю. Але історія і логіка розвитку ставлять все на свої місця: ще в 1995 р американські етнологи фіксували тенденцію етнічного ізоляціонізму серед різних етносів американської держави, етнополітичну заявку етносів повернутися в початкову точку відліку і заново, з актуалізованою потребою в етнічній ідентифікації розвиватися.. Але ж тут знову не все так просто, тому що, на думку українських фахівців етнологів, етнонація може розвиватися, коли вона об'єднується фактом спільного громадянства. Для українського суспільства традиційно поняття "українська нація" застосовувалася по відношенню до етнічних українців - найбільшої етнічної спільноті країни. Наявність у складі населення України вагомій частки іноетнічних спільнот (корінних народів, національних меншин, нещодавно виниклих іммігрантських груп) визначає її як країну поліетнічну. Утворення спільної для усіх громадян держави заклали підвалини для формування поліетнічної (найчастіше її називають політичною) нації .

Маркером етнополітичного розвитку (інтеграції тенденцій етнічного та громадянського конструювання) можна розглядати побудову політичної нації як процесу, «об'єктивування» закономірностями цивілізаційного розвитку, як стандарт *лонгованого* розвитку індустріального, постіндустріального (інформаційного) суспільства. Політична нація читається як категорія «postethnic». Тому маркером можна розглядати характеристику держави політичної нації як держави, в якій всі етноси мають рівні права, домінують громадянську ідентифікацію і презентують у своїй структурі цінностей національну ідею.

Оскільки Україна будує свою національну державність то, отже, повинна починати з конструювання етнонації. Але в такому разі Україна не зможе реалізувати концепцію побудови політичної нації, тому що остання буде суперечити завданням побудови етнічної держави. А якщо Україна відмовиться від етнічних основ побудови держави, від етнонаціональної ідеї, як інтегруючого чинника, то вона не відбудеться як держава. Визначаючи презентовану ситуацію як «феномен української парадоксальності», ми звернулися до тиражованих концептів етносоціології з метою пошуку методологічних підходів для аналізу названого феномену. Узагальнений аналіз знайдених концептів дозволяє зробити висновок, що державу політичної нації потрібно розглядати як спільність громадян України різного етнічного

походження, що розділяють у своєму існуванні загальнодемократичні принципи. Цей результат будується на вивченні європейського досвіду побудови політичної нації та його моделювання на українську етнонаціональну реальність. Можна прогнозувати, що політична модернізація української держави актуалізує національно-політичну ідентичність громадян і поняття громадянської нації.